

Javnaðarmenn og hin føroyski spurningurin

»Dagblaðið« er so ósmæið, at tað fær seg til at kasta móti javnaðarmonnum, at teir vilja kveða »tað føroyska«.

Bláðið veit fyrj tað fyrsta, at eingin flokkur hevur avrikað so nógv fyrj tað føroyska sum javnaðarflokkurin.

Tað veit harnest, at eingin flokkur hevur heitari innstilling fyrj at livja og fremja alt, ið er av góðum føroyskum.

FLAGGIÐ

— Javnaðarflokkurin hevði longu í 1931 uppskot um, at føroyingar skuldu fáa góðkent við kongligari fyriskipan tað føroyska flaggið eisini uttan fyrj sjómarkið. Men sjálvstýrið var við at fella hetta málið.

Og tað vóru Dam og L. Zachariassen, ið heitu á bretska konsulin, tá ið kríggið var brost ið á, at góðtaka tað føroyska flaggið — og tað hendi.

MÁLSTRIÐIÐ LOYSTI JAVNAÐARFLOKKURIN

Tað var javnaðarflokkurin, sum hevði uppskot frammi um og fekk tað at enda samtykt ella praktiserað, at eingin átti at vera ásettur sum lærari við føroyska fólkaskúlan uttan prógv í føroyskum.

Men sjálvstýrið var í fyrstu sýft ímóti hesum.

Og tað vóru javnaðarmenn, sum við sínum stjórnaruppskoti fingu føroyska málið til høvuðsmál.

Tað var við »initiativi« frá javnaðarmonnum, at vit fingu ein professara í føroyskum máli við læraskúlan í Keypmannahavn.

Tað var ikki minni við stríði og stuðlan frá javnaðarmonnum, at føroyski studentaskúlin varð afturreistur her á landi.

Eingin á tingi hevur styðjað Føroya fólkaháskúla meira enn føroyski javnaðarflokkurin.

Tað var við upprunaligum uppskoti frá javnaðarmonnum,

at mentunargrunnurin varð settur á stovn.

Tórstein Petersens orð á bryggjuni á Tvøroyri eru í fólkis minni, hvørja ferð fólkaflokksmenn fara at brigsla javnaðarmonnum at vera ringir við føroyska mentan og føroyskt mál.

Torstein rópti út yvir bryggjuna:

»Tað segði Jóannes bóndi um Dam, at eingin maður á tingi hevði verið betri maður

fyrj føroyskt mál og føroyska mentan enn Dam.«

Her var sannleikin sagdur um javnaðarmenn — tí tað eru teir, sum Dam umboðar.

Sunnugagin spældu HB og TB landskappingardyst í Havn. HB vann 3—2.

ÓLAVUR HALGI legði fongin upp á Skála og Fuglafirði. Sera væl vagnaðist: 472½ tons netto.

Vakrar litmyndir

63

tað beint uttan honk at seta seg ímóti tí beinan vegin. Tá ið nú Tormann Andreassen gjørdi ófrið í tímanum, tí hann var loddur av talunum av Doktoragrund, skrudgongunum og øllum hesum fólinum, so skal eg lova mær at seta fram uppskot um, at hann fær ikki loyvi at verða næmingur her longur. Tað gevur eisini at biða, hvør maður hann er, síðani ein serlig kravgonga verður gjord fyrj hansara skuld. Tað er ikki beint, at vit her í læraraskúlanum tola næmingar, sum lata seg ósa upp soleiðis, av, av, av ... ja, hvat skulu vit siga? Ja, lat meg siga av hesi samfelagsskaddiliga rorslu. Vit eiga at nýta hetta hovið til tóðuliga at peika á, hvat vit lærarar halda um hesa ófrisku fólkaoðing.

Per Arantzen er liðugur at tala og setur seg niður aftur. Hetta er ein lítill bleikur maður við rakdropa í nosini, klentrasligur og loftskotin. Næsti talar er Olgar Mørski, ein reyðherdur, reystmæltur risi. Hann leggur sínar ógligu, lodnu hendur flatar niður á borðið framman fyrj sær og sigur, at tað er nógv fyrj her í lærararæðnum ár eftir ár at hoyra Per Arantzens fáfongda jabb um, at alt er avlagað í Føroyum. »Er ólag í, so má hann, sum toiliga rettsiktað, vaksið menniskja, fata, at tað eru ikki tvey, sum styðja tjóðskaparrorsluna, ið avlaga, men at tað er hann og hansara illneitutu líkamenn, ið ólagið elva.

Vit hava her í oyggjunum eitt slag av fólk, sum tykist leggja doyn á at beina fyrj tí einasta sindri av andligum lívi, her er. Hesi avlagaðu royra av øllum alvi at lýta tjóðskaparrorsluna millum manna. Leggja hana undir danskarahat, loysingarlóttir, drykkjuskap, gudloysi og allar ósiðir.

Teirra vanliga vápn er at grenja og kлага seg fyrj teimum donsku embetismonnum í Føroyum. Tað er beint, at embetismenninir eru okkara móttøðumenn, so langt teir í sínum arbeiði standa ímóti tjóðskaparrorsluni — og at vit ynskja for-

oyingar í sessirnar. Men hetta er ikki tað sama sum at hata tað danska fókið. Hvat hugsar Arantzen um? Skulu vit ikki vera føroyingar, skulu vit kanska heldur vera danskarar, sum vit jú eru ikki bornir til? — Er tað skeiðt at kalvi er kalvi, skuldi hann kanska heldur verið toskur?

Arantzen hevur ilt av skrudgongum og kravgongum, av talum á Doktoragrund og øllum hesum. Hví nevni hann einki um eitt annað slag av fólk, sum gongur um býn — ikki í skrudgongum, men snikjandi, fá í fylgi ella eitt og eitt, slotandi eftir smettusogum um tjóðskaparrorsluna, sáandi illgitan og mistrúgv. Mangi kann vera at siga um fundirnar á Doktoragrund, skrudgongurnar, úrgmannafelagini og alt hetta. Í hvussu er ynsktu vit tað nógv meira búgvið. Men hvat sprettir upp úr sinnunum á teimum, sum eru við í hesum? Eitt andligt liv. Tey skriva bókur, Tey yrkja. Tey syngja. Tey skapa sær so líðandi eitt endamál at stremba ímóti. Tey droyma ljósan dreymar um tíðina, sum skal koma — tey troðka á Guds ljósa himmal.

Hvat ger hið snikjandi liðið? Einki av hesum. Men sáar bróðurhat, spillir økkum samlívið við tað danska fólk og dálkar sínar hendur í reskinum, sum liggur eftir, har skrudgongurnar ganga fram.

Skúlástjóðin talar at: »Tygum eiga at halda tygum til fundar-evnið.«

»Sigi ikki eitt orð uttan um evnið,« svarar Olgar Mørski. »Per Arantzen grundaði sína stóðu í málinum á tjóðskaparrorsluna — óátalað. Eg geri tað sama.

Hevur nú Arantzen verið ótalin við Tormann í tímanum — og tað er líkt til eftir tí, lærarin sjlvur sigur — av tí, hann var í skrudgonguni hið dagin, so loyvi eg mær at seta fram uppskot um, at Arantzen verður harðliga átalaður ella eisini verður settur frá lærarastarvinum her. Tað er politiskt frælsi í landinum. Vit eiga at nýta hetta hovið til at visa, at læraraskúlin

»Føroyar 1800—1900« soleiðis nevnist eitt hefti við litmyndum, sum »Grafia« hevur givið út. Hetta eru frálíka vakrar gamlar myndir. »Grafia« hevur gjørt prentmyndirnar, og prentað tær hevur Einars Prent. — Tekst er til myndirnar á 5. málmum. Hetta er so vakurt og vleydnað arbeiði, at fongur er í tí. Heftið er eignað til — og helst eisini atlað til — at taka sundur, so litmyndirnar kunnu verða innrammað. Tær eru eitt prýði fyrj ein stovuvegg. Hetta litla myndasavn eigur at verða keypt: tað er velhóskandi sum gáva og fæst í bókabúðunum og hjá forlagnum »Grafia«, í Tórshavn.

Føroya Fólkaháskúli

Vetrarskeið fyrj dreingir byrjar týsdagin 2. oktober kl. 15. Teir, sum ætla sær við, eiga at siga skúlanum frá innan 15. august.

Munagóður studningur verður givin, og umsóknarbløð eins og allar upplýsingar fáast við at venda sær til undirritaða.

Marius Johannesen